

Locuinti'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a Morariloru Nr. 18.

Scrisorile nefrancate nu se voru primf decat numai de la corespundintii regulari ai „Federatiunii.“
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Roman'ia :

pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 15 „ = 15 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni :

10 cr. de linia, si 30 cr. taxa timbrale pentru fiecare-care publicatiune separatu. In locul deschis 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Bucuresci, 31/5 aug. 1870.

Societatea academica romana a terminatu, in sectiune filologica, desbaterile sale a supr'a celoru d'antâiu cinci cole tiparite d'in dictionariu si glosariu, elaborate de comisiunea numita in sesiunea anului trecut.

Unele cuvinte s'au adausu, altele s'au suprimatu.

Mai multu s'a discutat a supr'a unoru forme de cuvinte séu a supr'a unoru terminatiuni, precum este terminatiunea *one si i one*, séu *une si i une*. Sè scriemu, pentru esemplu, *natione ori natiune*, *carbone ori carbune*? etc.

Trei opinii erau: un'a, care tienea numai si singuru la form'a *one si i one*; alt'a, care admitea numai si singuru form'a *une si i une*; si a trei-a, care le adopta pre amendoue.

Cei cari tieneau numai la form'a *one, i one*, diceau ca corpulu cuvintelor trebe conservatu intregu, ér' derivatele sè nu suferè nici o alteratiune; ei invocau uniformitatea si consecenti'a purcese d'in logica: dicemu *nationalu*, *nationalitate*, etc., trebe se dicemu *natione* si nu *natiune*, cu atât mai vertosu ca in limb'a romana, dupa natur'a ei, o prelungitu n'a trecut in n' d'in alta cauza decâtu numai d'in caus'a nasalitatii; ér' candu amu dice, pentru esemplu, *constitutiune*, atunci logic'a si consecenti'a ar' cere, ca sè dicemu *constitutiunale* etc., dar' vedemu ca se dice *constitutiunale*, prin urmare avemu sè dicemu *constitutiune*. Ca in tote sciintiele, asié si in filologia, mintea omenesca cauta certe regule, certe legi; ele, aflate odata, trebe urmate, trebe propagate. Sè nu se aduca exemple d'in alte limbe, precum, p. e., d'in limb'a italiana cu *ragione* si *razionabile*, séu d'in cea francesca cu *raison* si *rationnel*, ca ci neregularitatile altoru limbe, fia chiaru si neolatine, nu potu servi de regule in limb'a nostra; tendinti'a de asta-di a limbei nostre este de a ajunge la formele cele mai classice, si chiaru acésta tendintia ne duce a adopta formele cele mai corecte.

Ér' cei cari erau numai pentru form'a *une si i une*, diceau, ca chiaru acei-a cari invoca logic'a si consecenti'a, inca nu o voru poté urmá in tote; dicu omu, dar' nu voru dice *omanu* ci *umanu*, nici *omanitate* ci *umanitate*, etc. Inconsecenti'a in limba, daca este inconsecenti'a a dice *omanu* si *umanu*, este frumseti'a articulatiunilor ei, ea este dictata de geniulu limbei chiaru. In câtu pentru *une, i une*, acésta este un'a d'entre formele cele mai originali ale limbei romane; de candu scimu ca scriu si vorbescu romanii, ei au scrisu si vorbitu totu de un'a cu acésta forma, si nu se afla urme nici in limb'a viia a poporului nici in limb'a scrisa, ca s'ar' fi d'isu séu s'ar' fi scriu vre-o data form'a *one, i one*. Chiaru filologii cei mai mari n'au atâtu unu singuru cuventu scrisu cu acésta forma; ei n'au potutu aflá unu singuru argumentu etimologicu-istoricu pentru *one si i one* in locu de *une si i une*. Si daca cautâmu ratiunea nu in limb'a latina, care, classica fiindu, si inca admite inconsecentie, ci daca cautâmu ratiunea in limb'a nostra romana, atunci nu potemu admite o forma neusitata, neaudita si nescrisa, in locul unei forme care este classica in limb'a nostra si care e sanctionata prin mintea universale si prin sentiulu comunu alu romanilor; acésta minte universale, acestu sentiulu comunu, a trebuit sè aiba ratiunea sa pentru a nu admite amendoue formele, ci a conservá d'in secolu si pâna asta-di form'a *une, i une*, forma care este mai vechia decâtu cucerirea Daciei: ea se afla si la italianii vechi. Dar' ea nu este nici contr'a reguleloru gramaticali; si este sanctionata prin usulu ratiunali, care de multe ori este mai tare decâtu rigidele legi ale etimologiei. Exemplulu altoru limbe inca nu este de condamnatu; italianii si francesii, creditiiosi traditiuniloru limbei, inca au conservatu formele vechie ale limbei lor. Si numai noi sè fimu cari se schimonoc-

simu formele? noi sè cutediâmu a lucrá contr'a facultatiloru naturali de pronuntia a poporului, si contr'a sentiului comunu alu romanilor? In urma, candu amu admite form'a *one, i one*, ore nu incurgemu periculu de a dá cuventulu cu totulu altu accentu, altu sensu, de multe ori comicu, si de alte ori chiaru neintielesu? Asié dela *natione* si *ratione*, p. e., *natione* *ratione*, *natióie*, *ratióie*, *natioi* *ratióii* (in pluralu); asié si cu *carbone* in pluralu *carbói*; ca ci scimu, ca n' intre duoe vocale se moie. Mintea practica a romanului a vrutu se eviteze aceste confusiuni, si n'a adoptatu forme cari nu convinu naturei si geniului limbei.

In urma, cei cari ar' fi adoptatu amendue formele, diceau, ca form'a *une si i une* este forma seculara in limb'a romana si trebe conservata, éra form'a *one si i one* inca nu este de condamnatu, pentru ca nime nu pote prevedé, ce desvoltare ar' poté luá limb'a in viitoriu.

Sub decursulu acestei interesante discussiuni, s'a potutu observá ca, d'in noue membri presentii, siese au fostu pentru form'a *une, i une*, doi pentru *one, i one*, si unulu pentru amendoue.

Mai sunt inca si alte forme de limba, cari la desbaterile a supr'a dictionariului s'au rezervatu unei speciale discussiuni: nu scimu inse, daca se voru discute in sesiunea anului curentu.

In un'a d'in sedintiele trecute, dlu Urechia a comunicatu Societati'ii unele informatiuni despre unu „Vocabularium valachicum“, ce se afla in colectunile bibliotecii regesci d'in Copenhag'a. Acestu vocabulariu este in manuscrriptu; se crede a fi d'in seclulu XVIII, cam de pre la a. 1780; autorulu lui se presupune a fi M. Temler; pare mai multu una colectiune de cuvinte romane, facuta directu d'in audiu, pentru ace'a nici-o regula in ortografi'a si in scrierea cuvintelor; elu e scrisu cu litere latine.

Totu in acea sedintia, dlu Papiu, pre motivu ca ori-care membru, — chiaru pentru ca este membru alu Societati'ii, — este obligatu a conlucrá la scopulu Societati'ii, a facutu propunere, ca: „Toti membrii Societati'ii se fia obligati a presintá la fia-care sesiune anuale un'a séu si mai multe disertatiuni ori memoriuri a supr'a objectelor ce cadu in cerculu si atributiunile sectiuniloru prevediute la art. III. si IV. d'in statute. Chiaru membrii cari n'ar' poté veni la sesiune, inca sè fia obligati la acésta. Aceste disertatiuni se voru ceti in sedintia privata séu publica, dupa cum va decide Societatea. Ele se voru publicá in analile Societati'ii; liberu fiindu membrulu de a le publicá si separatu. Pentru astfelu de scrieri, membrii nu primescu nici o recompensa de la Societate.“

In alta sedintia, dlu Laurianu a presintatu o propunere pentru esecutarea conclusului d'in anulu trecut relativu la elaborarea dictionariului, prin care conclusu, toti membrii Societati'ii au luat obligatiunea morale de a conlucrá la dictionariu; propunerea dlui Laurianu se reduce la distributiunea lucrarei între membri, luandu fia-care a supra-si de a elaborá un'a séu mai multe litere.

Atâtu propunerea dlui Laurianu, câtu si cea a dlui Papiu se voru pune la ordinea dílei.

In sedinti'a de alalta-ieri, dlu Sionu a datu lectura discursului séu de receptiune despre *fabulistulu Donici*; ér' in sedinti'a de ieri, dlu Urechia a cetitu respunsulu la discursulu recipiendariului. Atâtu discursulu celui d'antâiu, câtu si respunsulu cestui d'in urma, se voru pronuntá de cátra autori in sedintia publica, ce crede mu, ca se va tiené in 6/18. lunei curente.

Totu in sedinti'a de alalta-ieri, dlu Baritiu a facutu o scurta biografi'a a reposatului membru G. Munteanu; acésta notitia va servi de materialu pentru unu discursu in sedintia publica, cu care se va insarciná ore-carele d'in membrii Societati'ii.

Veduv'a reposatului Munteanu a tramisu So-

cietati'ii operatulu acestui-a despre traducerea lui Tacitu. Societatea a numitu o comisiune pentru a esaminá acelu operatu, si a reportá Societati'ii in un'a d'in sedintiele urmatorie.

Dupa sosirea dlui Babesiu, care este aici de o septemana, numerulu membriloru este in majoritatea ceruta de statute pentru sedintie plenarie. Ele se tienu acum in tote dílele. In un'a d'in acéste sedintie, delegatiunea a presintatu raportulu despre lucrãrile sale d'in anulu espiratu. Raportulu va fi esaminatu de o comisiune numita in persoanele dloru Baritiu, Babesiu si Caragian; si, dupa ce acésta comisiune si va face raportulu, Societatea va luá conclusiunile sale a supr'a lucrãriloru delegatiunei.

Dlu Romanu a anunziatu ca, fiindu inca totu in arestu ungurescu, nu va poté luá parte la sedintiele acestei sesiuni. Absenti'a dlui Romanu este pre deplinu motivata.

Sunt unii membri, cari se absenteza fãra ca sè arete motive valide, precum ceru dispositiunile regulamentulu in termini destulu de clari. Ar' fi bine, ca dumnia-loru sè studieze mai bine regulamentulu, si sè se intereseze mai multu de scopulu Societati'ii, care este inaintarea literelor si a sciintieloru între romani.

De pre campulu resbelului.

Colonele esploratorie ale prusiloru sunt degiã aprobe de Parisu si, conformu depesieloru parisiane, s'au si intemplatu loviri mai mice între Brie si Melun, dupa ace'a la Montereau, in directiune ostica de la Fontainebleau. E cunoscutu, ca de la catastrofa urmata la Sedan au trecut degiã mai bine de 14 díle, si armatele nemtiesci, caroru-a li steteá deschisa calea spre Parisu, inca neci pâna asta-di n'au luat puzeiune inaintea capitalei Franciei, de unde se vede, câtu de incetu au potutu si potu innaintá prusii. Cestiunea, daca Parisulu va fi asediatu séu chiaru bombardatu, e inca unu secretu alu planului prusescu de resbelu. Nu incape indoieia, ca luptele d'inaintea Parisului voru costá multu, forte multu sange, inse e cunoscutu, ca nemtii, indatenati degiã la crudelitãti, nu se infiora neci decâtu de sange, ba se pare, ca tota predilectiunea loru consiste in a versá câtu mai multu sange. De alta parte se vorbesce, ca prusii nu aru voii sè bombardeze Parisulu, focalariulu civilizatiunei lumii, ci voru strabate spre Sudu si Vestu, pentru a ocupá terenu mai multu, éra Parisulu lu voru amenintiá cu fome, sperandu, ca între ace'a va erupe revolutiune in capitala, care va restorná guvernulu republicanu, si estu-modu li va succede a-lu ocupá fãra mare versare de sange. De altmintrelea fia veri si cum, atâta inse e siguru, ca dílele mai de aproape voru chiarificá pre deplinu situatiunea, éra prusii se voru convinge, ca inca de ael inainte i accepta greutãtile cele mari, si ca tote invingerile loru de pâna acum'a, cumperate cu sacrificie infioratorie, inca totu nu sunt decidiatorie.

Cãtu despre miscarea armatelor nemtiesci spre Parisu, raporturile ulterioare ni spunu, ca ace'a se esecuta in trei colone mari, si anume, armata a 4. a principelui de corona sasonu, inainteza, in directiune directa, spre Nordulu Parisului; armata a 3. a principelui de corona prusescu se va miscá spre sudu-ostulu cetãtii, éra colon'a a trei-a, insocita de una reserva tare, vá tiené calea de midiu-locu între celelalte doue armate. Ni lipsescu veri-ce date autentice despre poterea numerica a armatelor de mai susu, inse daca subtragemu d'in numerulu combatentiloru garnisonale lasate in deretulu armatelor, corpurile asediatoarie de la Metz, Strassburg, Pfalzburg, Toul, Montmédy, etc., precum si celu putienu 15 percente morbosi, atunci intrega poterea armata a prusiloru abié va face 280.000 fetiori.

Datele ulterioare ce le primiramu despre numerulu si calitatea armatei francesce d'in fortificatiunile Parisului sunt forte diverginte. — Dupa unele poterea armata a francesiloru con-

aste (în 80.000) fetiori de linia, cam d'in 10.000 voluntari si d'in 160—180.000 gardisti. Se dice totodata, că inarmarea acestora luptatori nu e uniformă, si că una parte mare d'in puscele lor sunt de calitate, cari se implu pre d'indretru. Cătu despe moralitatea si disciplin'a acestora trupe, avemu degiă una multime de esemple, că francesii, cari, pote, asta-di despretiuescu veri-ce disciplina, in momentul decideri si alu pericolului se unescu numai decătu si lupta ca eroi pentru salvarea patriei si numelui loru gloriu. Nu incape indoiela, că 260.000 luptatori, condusi bine, voru dă multu de lucru atacatoriului feroce, ba i-voru poté frange tota sume'ia si ingamfarea de până acum'ia.

Una corespondinția d'in Parisu, datata d'in 13. sept., ni spune, cu privire la entuziasmul si numărul luptatorilor francesi, urmatoriele: „Evenimentulu d'iei fi una revista mare militara, carea a crescut in modu escelinte. Entuziasmul pentru aperature estra ordinariu. Poporatiunea partecipa la pregatiri in modu neasceptatu. Mai bine de 400.000 marmati stau gata să se arunce a sup'ra inamicului. Entuziasmatiloru nu li pare nici unu sacrificiu p' mare. Totu ce impedecea aperature se delatura fara crutiare. Padurea de la Meudon inca nu s'a aprinsu, ci de-o-cam data se taia numai unu numeru anumitu de arbori mai mari, a le caroru-a crengi se inprascia in tote partile pentru ca estu-modu se se impedece cavaleria inimicului in inaintarea sa. Una parte d'in aceste crengi fure legate cu drotari gröse, facundu-se si mai pericolöse pentru cavaleria. Partea cea mai mare a podurilor d'n giurulu Parisului sunt stricate. — In lupta se va intrebuința una arma noua, asié numita mitrailiusea cu locomotivu, care resiste veri-carei arme; ea ascunde in intrulu seu 15 fetiori si inpröscă fara incetare glontie. P'ana acum'ia sunt trei mitrailiuse de aceste, si se mai gatescu inca si altele. De la emiterea decretului, care proclama fabricatiunea libera de arme, mai multi fabricanti se ocupa cu gatirea loru. — Ince multe fabrici de arme este cunoscuta si cea de la Caill, in carea lucra preste una mie de omeni. La mai multe strade, pardosel'a e stricata si pietrele sunt duse in case, de unde se voru aruncă a sup'ra nemtiloru, la casu candu voru strabat in cetate; de asemenea se va intrebuința si oleu fierbinte.“

In una alta corespondinția d'in Parisu cetimu, că in forturi, 15 la numeru, se asedia 982 tunuri, era aradicaturele si antiurilor, cari incungura cetatea in estensiune cam de 30 chilometre, se voru provede cu 1226 tunuri, ce'a ce ar' face la 2206 tunuri. Totu acolo cetimu, cumcā comitetulu de aperature a liniscitu poporatiunea parisiiana, facundu-i cunoscutu, că doue milioane de omeni

voru poté traf doue lune cu proviantulu d'in Parisu, si că preste putienu acelu-a se va duplică. Precum se vede, francesii idu tote mesuele, pentru a intimpină in modu convenientu pre inimicul patriei loru si alu libertății poporeloru.

Telegramele ce le primiramu in 16. sept. ni spunu, că la Arthis decurge una lupta. Dupa una lovire neinsemnata cu voluntarii francesi si gard'a nationala, 5000 badensi au ocupatu cetatea Colmar, au luat victualiele si furagiulu, si s'au retrasu era-si la Mühlhausen. Unu individuu scapatu d'in Metz spune, că Bazaine are 75.000 fetiori si munitiune suficienta. Dupa unu telegramu d'in Fontainebleau, in Coucelles au sositu ulani prusesci si au requiratu ovesu; tieranii au prinsu 12 insi d'entre ei.

Scirile d'in 17. sept. ni spunu, că la Creteil a avutu locu una lovire mica intre corpulu de armata alu generalului Vinoy si 38.000 prusi; francesii au perdutu 15 morti si 30 raniti, era prusii au avutu perderi multu mai mari. In directiune cătra Ivry-Charenton s'a auditu una canonda, ce a duratu doue ore, si mai multe sunete de tunuri.

Una depesia d'in Brussel'a spune, că cetatea si fortaretia Metz fure de nou bombardate, inse fara resultat. — Una alta scire electrica d'in Neufchateau (Elvetia) comunica, că acolo s'a aflatu unu balonu, care contine sciri autentice d'in Metz si 500 epistole de ale oficieriloru, datate d'in Metz, in 16 sept. Epistolele contienu: In momentul binevenitu vomu erumpu d'in cetate; armata e insufletita de unu asemene entuziasmu, ca si la plecarea ei d'in Parisu. Munitiune avemu destula. — Ac'estu-a e alu doilea balonu, ce-lu tramitemu. Unu altu telegramu d'in Parisu, datatu d'in 17. sept., ni spune, că in 15. sept. s'a bombardatu de nou cetatea Toul, si că asediati au respunsu foculu, demontandu bateriele prusesci. — Conformu sciriloru d'in Metz, prusii fure respansi cu perderi mari cu ocaziunea unui atacu facutu, in 9. sept. contr'a fortului Saint-Quentin.

Economicu.

Sistemele de agricultura la Romani. *)

Arataramu, sub cari conditii se mai pote tiene sistemulu de agricultura ereditu de la stramosii nostri si carele, până mai inainte cu putiune decenie a fostu forte coresponditoriu nu numai pentru tierile si provinciile romane, ci eră adoptatu si in tota Europa. Pusetiunea tierelor romane, cari erau putienu populate, inse aveau unu pamentu bunu si abundantu in ape cari inaltau fertilitatea luncelor, a inlesnit sistemulu memoratu, pentru

*) Vedi Nr. 89 alu „Fed.“

— In ce'a ce ne privesece, in acestu articulu nu intra să aratăm differitele conquiste ale geniului umanu prin dezvoltarea germenului lucidității, plantatu in omu mai inainte de toti vecii, pre candu omulu creatu cu lumea se balabaniă in luptele intelectuali cu animalele stacionare in instinctulu loru, cari asta-di nu mai sunt si cari au mai remasu spre a se poté vedé unde a fostu omulu si unde este acum, unde au fostu si unde au remasu ele.

In ce'a ce ne privesece, in acestu scurtu articulu, d'in care sciintia si laborea ar' intinde volume si unde ne constringe besonia, pentru că politic'a si futilitățile trecatorie ne reclama imperiosu totu timpulu, nu este să aprofundăm aci, sfredelindu in decimele, in sutimile de secolu, deca umbrele judecatoriloru lui Galileu nu ar' fi p're aproape de mine, deca nu m'asim teme de blamulu celoru ce pastreza chivotulu testului strictu alu cosmogoniei nostre biblice, lasandu să-i scape totu sentinlu ale goricu si pastrandu-i numai corpulu fara sufletu.

Indianului i-a trebuitu cinci mii de ani numai pentru pregatirea materialului si elementelor cu cari să si cladesca lumea; Japonului i-a trebuitu doue dieci de milioane de ani ca să si asiedie cosmogonia. Si sunt popore, cari te duca de mana să-ti arete pescora, d'in care au castu omenii, albi si negrii, si pescora, d'in care au castu sorele si lun'a.

O! negresitu, că nu differite scole de geologia, de antropologia, de ethnologia se voru aminti in acestu scurtu articulu, pre care u-lu inspira unu momentu de repausu silitu de ploue in torente in pescora cu olele, in muntele Lespedei, d'in josulu muntelui Sieua, pre care-lu ocolosece Podulu cu florile in faci'a lacului Rosiu, unde se scaldă, se lupta si se impreuna vulturii, si cu care comunicau una-data locuitorii acestoru verfuri prin drumulu d'iau d'in nesciintia alu Tatariloru, ale carui urme resista de multimi de secolu toturoru venturiloru cam pre la diumetatea distanției între Petrositi'a si pescora cea mare cu schifulu de la oberia Ialomitiei.

Nu pre acēsta chartia, de pre care stergu urmele

că romanulu si-alegea putienu dar' totodata celu mai bunu pamentu de cultivatu, era celel-alte locuri mai sece le folosea ca pasiune pentru vite si, mai alesu, pentru oi cari, prin escrementele loru, conservau fertilitatea si imultiau productiunea, incātu marele Cantemiru ni amintesce de una productiune, carea ni pare mai-mai fabulosa. Ba, chiaru si asta-di audim d'in gur'a tieraniloru betrani date si dovedi despre fertilitatea mai mare a pamentului, si nu e raritate d'a aud' omeni de rondu d'cundu, că mai bine a fostu sub robota (jobagia), că-i „aveamu unde tiene vite, aveamu pamenturi mai grase si turme mai frumoase.“

Tote aceste-a sunt adeverate, inse nu desrobirea e caus'a, că tempurile bune s'au schimbatu. Folosele desrobirei pamentului sunt p're invederate si recunoscute de toti, incātu se mar' fimu in dubiu despre insemnetatea loru. Diferenti'a între a fi arendasiu, jobagiu seu si mai rou si a fi domnu seu proprietariu este multu mai lamurita decātu se aiba trebuintia de explicatiune. A folosi pamenturile tale dupa placere: a le poté cultivă, semenă, plantă, ingrasia, cu unu cuventu, a face totu ce potesci si adu mai cu scopu, fara de a fi silitu a urmă poruncei unui-a seu altui-a, fara de a fi pururea cu ghiaci'ia in spate, că, dupa-ce le vei ingrasia, cultivă bine, le vei infrumetia cu care-va plantatiuni, vei ave pre dinsele holde bogate, etc., va veni proprietariulu seu altu Domnu si t'le va luă, lasandu-ti in loculu loru altele, desecate si sterile; că holdele tale le poti recolta candu cugeti tempulu mai favorabilu, fara de a mai portă grige că proprietariulu te va tiene ca să lucri la d'insulu, până ce holdele tale, sudoreata de unu anu, nutrimentulu familiei tale si alu copiiloru t'ei pieru si se resipescu pre hotara, sunt atangate de vitele proprietariulu feudalulu seu ale altoru facatori de rele; că fia-care tieranu pote să-si lăzureze pamenturile sale in ori-ce tempu alu aului, le pote semenă cu fructele ce i se paru mai coresponditorie si multumitorie, luandu in consideratiune puterea pamentului seu, carea o cunosece elu mai bine de cătu ori si cine; că omulu si pote schimbă si arondă pamenturile sale fara impedecare; că pote face pre ele ori si ce amelioratiune carea i se pare mai cu scopu si folositoria; tote aceste indreptatfiri, tota acēsta libertate, d'in preuna cu avantajele ce provinu d'in ele, sunt multu mai ponderose si invederate decātu ca cine-va să pota preferi jobagi'a proprietății libere si depline, să pota preferi sclavi'a libertății si activității nerestrinse.

Tempurile s'au schimbatu!

Asié este; populiatiunea s'a immultitu, pamenturile s'au impartitu, fēnatiile s'au raritu, pasiunea s'a impucinat; prin urmare, ciurdele de vite au scadiutu, turmele de oi s'au micioratu, si d'in asta cauza pamenturile au secatu, holdele au scapatatu, lucratorii s'au scumpitu, locurile au imburuenitu, paiulu grăului a scadiutu, spiculu s'a micitu; bobulu s'a impucinat, holdele preste totu s'au raritu, si asié venitulu a scadiutu; era de alta parte contributiunile si dările s'au immultitu si storeu chiaru si pre cei mai activi si laboriosi cetatiani, adau-

creionului stropirile plouei cu besice ale uraganeloru, se potu trată asemenea subiecte, pre cari memoratorii atleti ai sciintiei celei noue, ai cercetării originiloru si progresului omului prin originile si revolutiunile globului, au deschisu acēsta era in alte conditii.

Duoi-trei lustri sunt mai cu sēma, de candu acēsta mare sciintia, sciintia omului despre sine, sciintia omului despre originile lui, despre conquistele lui, a inceputu să-si idu unu corp seriosu, să-si asieze baze solide ca acelea ce regreta Archimede, că nu le are spre a-si poté pune birn'a cu care să misce lumea.

In tota Europ'a, si mai alesu in tota lumea, potemu dice, se gasescu monumente, trasure ale inteligentiei, ale imaginatiunii, ale industriei umane, pre cari sciintiele moderne, de cari vorbim, le numescu ante-istorice.

Candu se incepe acestu periodu, aceste periode lungi, aduce in vechime, aduce in virst'a globului, si pote si contemporane cu d'insulu, cu tote revolutiunile lui, nu pote nimene precisă nici prin aproximativu decātu cu vorbele vage de ante-diluviane, preistorice, periodulu de petra bruta, periodulu de petra cioplita seu lustruita, periodulu de bronzu, periodulu de feru.

Candu inse incepe periodulu de petra bruta, remane inca unu misteru in lupta crancenă cu tote cosmogoniele.

Apoi, acestoru periode nu se pote precisă nici chiaru macar ore-cum localitățile inceputului loru! Totu acēsta ce se pote vedé si inchipui prin aproximativu, d'in diverse combinări si differite comparatiuni, este că instinctulu conservării si alu confortabilității, perfectibile in omu, s'a dezvoltatu pre ori-unde s'a ivitu omulu, pre acēsta si ratiune fia in selbateculu antichității, fia in selbateculu modernu. Atât'a numai anthropologia, ethnologia si biologia, au potutu demunstră până acum.

Difere ori-cum scolele autoriloru germani, si mai cu sēma Englesi, cari au aduncitu mai multu in studiulu influențelor selectiuniloru naturali asup'ra dezvoltării omului; ratiuneze ori-cātu aceste sfredelitorie genii asup'ra unității seu diversității omului primitivu, seu omeniloru primitivi; ratiuneze naturalistulu englesu, filo-

FOISIORA.

Archeologia.

Pescora de la Obersia Ialomitiei. — Pescora cu Olele. — Comora d'in cumpăn'a Ciocarliului Valea-Caselor; si Mormintele de pre Vulcan'a-Mare.

In tote domina mod'a; si cine crede că mod'a are puterea ei numai pre bulevardele Parisului, de unde si-intinde si si impartiesce ordiunile ei pre câte cinci părți ale lumii, preste lumea civilizata, semi-civilizata si chiaru barbara, si ordonantiările ei preste pungele celoru mai avari; acei-a cari credu că mod'a domina numai preste lumea civilizata, seu cari aspira la civilizatiune prin eleganti'a si galanteria, esteriori si prin affabilități sociali, se insiela.

Mod'a opereza in sciintie, ca si in industria, ca si in arte; si aci tocmai, in sciintie, este fortele ei, rivalisandu cu insu-si Isis, si bisuindu-se să-i radice un'a câte un'a tote vestirile ei, tote velurile ei, si s'o arete gola, in nepotintia să si mai acopere, să si mai ascunda ce-va.

Clio, zapacita, si-vede spusele ei despretiuite.

Mod'a nu mai voiesce istoria, va preistoria, ante-istoria, unde biet'a Clio nu mai scie nimicu. Să cedemu modei; să facemu si noi preistoria, ante-istoria, cu risculu a cadé in anti-istoria.

Mod'a s'ar poté dice civilizatiune, deca n'ar' fi cāte-una data contr'a civilizatiunii, si civilizatiunea s'ar poté dice perfectiune, deca adesea n'ar' fi atātu de bizara.

Frumosu este să asiste inteligenti'a la acēsta lupta incaerata a modei „civilizarea“, dieșitate corupta moderna, cu „Isis“, dieșitate mistica a antichității. Acēsta lupta incaerata a modei-Sciintia cu Isis-Misterulu in secolulu acestu a s'a veditu mai crancenă de cătu in ori-care altu secolu, de candu geniulu-Omulu lupta cu succesu contr'a geniului-Natur'a, de candu data primele annunciuri ale civilizatiunii, de candu tiene minte istoria seu mentiunea tradițiunea.

In adeveru, mari si miracolose conquiste a facutu geniulu-Omulu, divulgatoru, contr'a geniului-Natur'a, misticatoru!

sele nenumerate de dări ingraueza d'in ce in ce prosperitatea tieranului, obiectele de industria se suie, luxulu condamnabilu si stricatosu cresce mereu, viu in ca alte cerintie comunali, notariali, scolastice, ba ericesci si, in fine, nationali, cari tote trebuiescu implenite. La aceste se mai adauge, că insi-si proprietarii fosti feudali au in ceputu a se cugetă altminte si s'au apucatu singuri de plugaritu, ne mai voindu a d' pamenturi in parte, afara de cea ce e indepartatu, reu s'eu burnenosu; insi-si proprietarii si-au facutu turme de oi si asié nu mai dau tieranului locu de pascutu. — Cumea proprietarii feudali, acésta clasa de omeni, carea mai inainte era invetiata a asteptă tote g'at'a si a nu-si dá decătu putfna ostonela de a le inghití, s'a apucatu de plugaritu, ni dovedese, că pamentulu este, in totu casulu, factorulu si agentulu principalu spre inavutírea generale; că elementele de bunastare si fericire a omului se afla in pamentu si că numai de la noi, de la activitatea nostra, de la impartírea ratiunabila a lucrului nostru si d' la folosirea buna a pamentului depinde multumirea celor mai multe trebuintie a le nostre, precum si buna-starea si prosperitatea nostra materiale pentru presinte si viitoriu, si apoi se ni insemnăm' bine, că buna-starea materiale este conditiune sine qua non a progresului intelectualu.

Deci romanulu are trebuintia a cugetă, a combină, a calculă tote si a trage una paralela intre trecutu si prezentu, si va vedé că tote s'au schimbatu in privintia populatiunei, a folosirii pamentului, a cerintieloru statului, tieriei, comunei, si chiaru ale lui insu-si. Romanulu trebuie să privesca in giurul' s'eu si să vada, că cerintiele tierelor invecinate cari, favorite de sorte; au inaintatu mai tare in industria si fabricatiuni, sunt de totu alte decătu cari au fostu mai inainte; se iee in consideratiune că, de si sarcinele publice s'au urcatu si lucratorii s'au scumpitu, productele sale sunt mai pretioase si mai cautate; se cante in giurul' s'eu, si va afla, că sunt si alte producte cari, in anumite cercuri, respalescu lucrarea si cheltuecele facute, multu mai bine decătu cele de pana acum; se calculeze si combineze, si va afla că si la pamentulu ce p'cede va poté tione vite, cari i voru dá nu numai balegariulu trebuintiosu ci i voru aduce si venitu curatu, numai că se-si impartiesca bine pamenturile sale, se le folosescă precătu va fi mai cu scopu sub impregiarile in cari se afla, se le lucrăde si cultive cătu mai bine, se le ingrasie cătu mai cu prisosu si cu materie correspondientorie fructelor ce semenă.

Dreptu acésta, avendu in vedere pentru-tempulu de facia unu sistemulu mai ratiunabilu de agricultura decătu celu ereditu de la stramosii nostri, dupa studiulu care lam facutu si dupa putinele mele cunoscintie, eu asié fi de parerea, că pentru tote tierete s'eu provincie locuite de romani s'ar' poté adoptă trei sisteme de agricultura; s'eu tote aceste tierete si provincie s'aru poté impartí in acestu respectu in 3 regiuni, si a nume:

I) Marmatia meridionale, Crisiana cam pana la Oradea-Mare si, trecundu apoi cătra media-di, intregu

Banatulu (afara de munti), tota partea Romaniei libere de cătra Danubiu si de langa tote fluviile navigatorie si, in fine, Bucovina cu tienuturile sale, prin cari trece drunulu feratu;

II) p'artile d'in Marmatia Crisiana, Banatu, Transilvania, Romania libera si Bucovina, cari nu poté fi considerate ca muntoase, in intiesulu propriu alu cuventului si, prin urnare, ale caroru siesuri, campie ori fia chiaru deluri s'eu coline au unu pamentu bunu si fertilu, inse, celu putienu asta-di, sunt lipsite de comunicatiuni corespondientorie, si

III) tote p'artile muntoase, in cari productiunea de cereale e neinsemnata si adesea nesigura.

Ad I-um. Acésta regiune cuprinde tienuturile cele mai productive a le tierelor s'eu provinciilor romane cari, pre langa fertilitatea lor, au si una pusetiune favorabile si sunt provideute cu mediu-loce de comunicatiune parte pre apa parte pre uscatu, prin urmare au unu comertiu deschisu nu numai cu tieretele vecine ci chiaru si cu cele mai indepartate. Aceste p'arti s'eu tienuturi manose si binecuventate ale intregu teritoriului romanu nu numai că poté ci, dupa parerea mea, trebuie să adopteze unu altu sistemulu de agricultura, carele se correspondu in deplinu scopulu si recerintieloru economiei de asta di, adeca: a scote venituru cătu se pote de mari d'in pamenturile sale, a mari si a immultí d'in ce in ce aceste venituri curate si, in fine, a inaltia gradatim poterea productiva a pamentului.

Ea credu că in aceste tienuturi s'ar' poté adoptă urmatori rotatiune:

1) Ogoru (gunqitu bine). 2) Raptia. 3) Grău 4) Semenatura de primavera, mai alesu fructe saporie (gunqite de diqmetate). 5) Grău. Una asemene rotatiune pre cătu este de banosa, pre at'ata este de pretensiosa in privintia productivitatii si in privintia lucrariilor, cari sunt numeroase inse necesarie.

Ca se avemu tote mai chiaru inaintea ochiloru, vomu face aci una calculare si, spre acestu scopu, vomu lua ca esemplu una mosia de 100 jugere. Acestu numeru de jugere, impartitu in proportiune egale in 5 campuri s'eu rotatiuni, dá pentru fia care rotatiune câte 20 jugere.

Să calculăm mai antaiu venitul brutu alu acestei mosie de 100 jugere. Conformu sistemulu de rotatiune propusu mai susu:

20 jugere, rotatiunea prima, ca ogoru, nu ni aduce venitu afara de putina pasiune, carea e neinsemnata. Să urmăm dara a face calcululu venitulu brutu cu privire la cele-lalte rotatiuni, si a nume:

20 jugere raptia, jugerulu luat cu 10 cubule s'eu 2 chile (20 Metzen), ni dau 200 cubule s'eu 40 chile bobes, cari, vendute cu unu pretiu de mediu-loce, facu . . . . . 2120 fl.

20 jugere grău, jugerulu calculatu ca si la raptia, ni dau 200 cubule s'eu 40 chile cu pretiulu mediu-loce de . . . . . 2000 „

20 jugere fructe de primavera, jugerulu luat cu 7¹/₂ cubule s'eu 1¹/₂ chila, ni dau 150 cubule s'eu 30 chile bobes, in bani . . . . . 1200 fl.

20 jugere grău, luandu tote ca si la punctulu 3, ni dau in bani . . . . . 2000 „

Suma totale a venitulu brutu 7320 „

Pentru a poté ca cigă unu asemene venitu brutu, sunt de trebuintia multe cheltuecele. La calcularea acestoru cheltuecele trebuie să luăm in consideratiune nu numai sementia ci tote lucrările de la inceputu pana in capetu, si altele, precum: prepararea pamentului si ararea lui de 3 ori, sementia, prasitulu, seceratulu, trieratulu, pretiulu pamentului, servitiulu mostei, dările statului, gunoiulu, caratulu balegariului si imprasciarea lui, dările comunali, amortisarea capitalelor, asigurarea contra grandinei (pietrei), focului, etc.

Luandu tote aceste in consideratiune, cheltuecele pentru 1 jugeru ce voimu a-lu semenă cu raptia se suie la 50 fl.; era pentru 20 jugere: 20×50 = ... 1000 fl.

pentru 1 jugeru grău 56 fl.; era pentru 20 jugere: 20×56 = ... 1120 „

1 jugeru sementatura de primavera 35 fl.; 20 jugere: 20×35 = ... 700 „

1 jugeru grău, ca mai susu . . . . . 1120 „

1 jugeru ogoru 24 fl.; pentru 20 jugere: 20×24 = ... 480 „

Suma totale a cheltueceloru: 4420 fl.

Subtragandu aceste cheltuecele d'in venitul brutu de 7320 fl., specificatu mai susu, remane preste totu unu venitu curatu de 2900 fl., carea suma, impartita la 100 jugere, ni dá dupa fia-care jugeru unu venitu netto de 29 fl.

Ore află-sar' vre unu tieraru romanu d'in tienuturile s'eu regiunile mentionate, care se nu ni dica, că calcululu meu este falsu, că ei venitul s'eu d'in una asemene mosia este multu mai mare? Inse consideră ore tieranulu romanu tote câte le face elu d' in domestiiei s'ei; considera elu ore balegariulu, amortisarea diferiteloru capitale, si instrumentele necesarie pentru economia, pretiulu s'eu arenda pamentului, asigurarea, etc.? Apoi, afara de aceste, la mosie mari trebuie sute de lucratori, pentru ca tote se se pota efectua la ora si minutu; lucratorii nu luera cu at'ata anima, zelu si ingrigire, precum face acésta proprietariulu; trebuie, in fine, se ne ingrigim ca poterea productiva a pamentului si, prin urmare, si venitul lui se se suia d'in anu in anu, si se nu facem ca-si arendasii cari, lasati de capulu lor, folosescu tote mediu-locele posibilu numai ca, in decursulu de cătu-vă ani, — cătu tiene arenda, — se pota scote tota mediu'a si suculu pamentului. — Ori cine vede dara, că celu mai bunu preceptu de economia este: a trage unu venitu cătu se pote de mare, inse, lucru principalu, a amelioră si a asigură totodata pentru viitoriu productivitatea pamentului. A esplotă totulu de una dată, este lucrulu celu mai irrationabilu at'atu pentru presente cătu si, mai alesu, pentru viitoriu.

sofniu germanu si anticariulu scandinavu cătu de multu asup'a localitatii unice s'eu localitatiloru diverse, unde s'au ivitu omulu, s'eu s'au ivitu omeni; fia omulu acelu a lucrulu, prefacutu d'in albu in negru, in araminu, in galbenu, s'eu plumbatiu, s'eu remana elu in rasele lui speciatii; fia elu una specie s'eu rasa, geologii nu poté se nu convina, că omulu este vechiu ca pamentulu, precum spune si cosmogonia biblica, si că pamentulu, — cu totu respectulu cătra scriptura s'anta, — numera si va numera de mai multe diecimii de ori, de mai multe sutimi de ori, pote, acele 7000 de ani consacratu fatale virstei globului de cătra s'anta scriptura.

Să lasamu pre ethnologi in disputele lor, deca omulu este una specie in unitatea rasei sale si este acelu si, s'eu deca omulu este unu genu despartitu in mai multe specii, diversitatea primitiva. Să dicem numai, că acelea-si trebuintie, acelea-si nevoie au cantatu acelea-si inlesniri pre tiermii m'ariloru, pre marginile riuriloru, pre campie si pre munti.

Să lasamu pre Tylori, pre Grawfurdi, pre Valaci, etc., se discute asemenea chestiuni, si se ne ocupăm de acelu ce avemu inaintea ochiloru, pentru că nu vomu sci nici una-data, ce au fostu si cum au fostu acei omeni cari au existatu la formarea Carpatiloru nostri, si ale caroru oseminte fossile le gasim prin despicaturele si prin diluviulu v'ailoru acestoru munti, amostecate cu ale mamifereloru, cu ale reptileloru, cu ale paseriloru pote, si cu moluscele, specie s'eu ordine cari nu mai exista asta-di; pentru că nu vomu sci nimicu despre cei ce au existatu la formarea si la eruptiunile Mării-Negre, la cataclismurile si mai vechie pote de cătu cele trei mentionate, pre locurile ocupate mai in urma de cătra Eleni Argieni, d'entre cari celu d'antau se urca la una mie de ani in limbajulu vulgaru inainte de resbelulu Troiei, la acele cataclismuri despre cari abié mai atesta s'eu va vulcani stinsi si afundati pre tromba acestoru munti cari areta pre virfurile lor fossile de victoriose ale aduncuriloru m'ariloru. Milesii, d'isi mai antaiu Cari, pote că voru fi lasatu ce-va d'in omonimia loru

in numele acestoru munti; negresitu că n'au sciutu inse nimicu nici ei despre omenii ce au locuitu aceste locuri cu alte forme, cu alte climate.

Si apoi, căti secolu, si cătu tempu nemesuratu a trecutu d'in epoca, candu Daculu a facutu cea d'ant'eu concuista, batendu-se cu ursulu si doborindu-lu, luandu-i pelea spre a se acoperi elu cu d'insa de injuriile uraganelor si de asprim'ea viscoleloru, si luandu-i visuni'a spre a se adapostí elu intr'insa, pana candu se adunja in investmintarea perfecta si de luxu chiaru, precum lu vedem pre monumentele ce au scapatu pana la noi? Ce tempu nemesuratu a trebuitu se treca de candu femell'a lui, cannibala pote, nascea prin scorbure, prin visunie si prin pescere, pana candu s'o vedem investmintata la perfectiune, cu coifura eleganta, cu marame luxuose si infasiandu-si copilulu, precum vedem pre reliefurile Columnei Trajane?

Căti pasi a trebuitu se face civilizatiunea, dezvoltarea inteligentiei si a ratiunii in pruncia ei, mergendu d'a busiele; câte generatiuni au trebuitu se treca spunendu cătu ce-va abié un'a altei-a, de candu Daculu se batea corpu la corpu cu ursulu cu ciomagulu numai, ruptu d'in padure, numai cu at'ata maestria ca si a ursului, pana la perfectiunarea arcului cu sageti si cu pene colorate, precum ni le descrie Ovidu, pana se-si facea acea paveza ovala cu asié ornamente, pana se-si facea acelu stindardu balauru, cu at'ata maestria in cătu se se imfle si se se restringa in suflarea venturiloru, acelu buciumu, acele trompote cu cari se deceptau v'ale, pana se perfectiuneze acea formidabile Arpi, care inspaimentă pre Germanulu barbaru, pre Iasigulu mai cultu de cătu Germanulu, pre Sarmasulu mai cultu de cătu Iasigulu, si insu-si pre Romanulu care inspaimentă elu lumea; acésta nu credu, că veri-unu istoricu, s'eu si chiaru veri-unu filosofu seriosu se va hasardă veri-una-data se o spuna. Civilizatiunea in vechime n'a potatu se progresa cu pasi cu cari a progresatu si progresa in tempii moderni, si cu cătu ne vomu urcă mai susu in aceste vechimi, cu at'ata trebuie se vedem acésta civilizatiune, invertindu se si reinvertindu se in cercuri vitiose, statiuna-

ria si batendu ap'a in p'ua. Omulu isolatu, omulu rara, abié ici si colo, omulu contemplandu natura numai, fara idea macaru se o studie, s'o esplice scie pucinu se spuna urmasiulu s'eu. Nu scim, daca Daculu primitivu, d'in stanca lui, aveá alta cugetare candu se intalni cu semenulu s'eu d'in ce-l-alta stanca, de cătu se lu omra si pote se lu si manance, ne cum se cante a se intielege cu d'insulu prin ce-va semne s'eu sunete, nefixate prin nici-una conventiune, spre aperarea lui in comunu de fiere, de intemperie si de fome.

A poté dice, că pasulu celu mai insemnatu ce se face in fia-je-felu de industria, gradulu de experientia ce se obtiene cu ori ce lucru, in tempulu nostru, intr'unu anu de d'ile, in tempii despre cari vorbim, comparatiune tinuta despre natura lucrului si natura experientiei care ar' poté fi impereptibile la noi, au trebuitu pote secolu, deca nu diecimi de secolu, ca se se pota face de cătra omulu fara de idee, fara esemple, de cătra omulu isolatu alu acestoru aduce antichitati.

Fi-vomu mai sciutori ocupandu-ne si chiaru numi de omulu postu-diluvianu alu Carpatiloru? Scim noi ce-va mai multu despre acei-a, pre cari i numim Daci, de cătu cele ce au potutu parveni pana la noi prin fragmentele scapate d'in d'luviile temporiloru istorice ale cătoru-va istoriografi greci si ale istoriciloru latini, cari au facutu cunoscintia cu Dacii, tocmă atunci candu Dacii si-dă suflarea in apogea loru?

Reliefurile cele pre marmure, cele reprezentate pre bronzuri si pre plumburi turnate, multimea monetelor regiloru celoru d'in urma ai Daciloru, Columna Trajana si arcurile lui Septimu Severu pana la Constantinu, ni spunu indetulu, că acesti Daci adunsesu unu poporu cultivatu, ageru in resbeluri si mintosu in tempi de pace, precum Xiphilinu ni spune despre Decebalu, cu una religiune culta, cu industria spre investmintare; unu poporu agricolu, in fine, cu locuintie, cu legi si religiune, si inca cu una religiune, in care domină nemorirea sufletului si respectulu mortiloru.

(Va urmă)

Cu ce'a ce mai potemu urca venitul, este ca nu avem trebuinta ca cele 20 jugere de ogoru se remana nefolosite preste totu anulu; ca-ci potemu, dar' si trebue se scotemu si d'in aceste unu venitu, asié ca vomu ave a semená si acestu pamentu cu nutretiu séu erburi de acelea cari nu numai ca nu seca séu stóru ci, d'in contra, inavutiescu pamentulu, precum sunt: leguminoasele, trifoiulu, mazarichea, si altele.

I. Chitu.

(Va urmá.)

VARIETATI.

*(In bugetulu) ministeriului de culte si instructiune publica de pre anulu 1871 s'a primitu rubric'a cu 100.000 fl. pentru ajutorarea besericeii gr. orientale.

*(Diariulu unguerescu „Magyar Allam“) anuncia, ca Ludovicu Kossuth fu alesu de deputatu in 12 l. c. in cerculu electoralu de Kanizsa-Vechia. — Se dfee, ca Kossuth ar' ave de cugetu a primi mandatulu, si astu-feliu a-si ocupá loculu in camera, firesce, fara a cere mai antáiu concessiunea pentru reintorcere, séu a se invoí la vre-o alta deobligatiune speciala. Inse daca Kossuth este omu de parola, nu se pote reintorce in Ungaria, ca-ci insu-si a dísu ca, pana ce regele Ungariei va fi si imperatu alu Austriei, nu va intrá in tiera.

*(Monstruraru.) La museulu colegiului reform. d'in Dobritienu s'a tramisu in spiritu de vinu unu purcelu cu doue nasuri deplinu desvoltate si cu optu pitore.

*(Ioanu Hildebrand,) custodele museului d'in Stockholm, petrece de mai multu timpu in Pest'a unde se ocupa cu studiile archeologice si cu osebire cu antiquitatile d'in timpul de bronzu si de la emigrarea poporeloru. Resultatulu acestoru studie este, ca tipulu objectelor aflate in tienuturile Tibiscului si ale Carpatiloru se diferese forte tare de tipulu objectelor aflate in alte locuri europene.

Sciri electrice.

Parisu, 15. sept. Una corveta americana a sositu in Toulon cu 7000 pusec si 500 voluntari americani, cari voru merge in Lyon. Ieri s'a opritu in portulu de la Marsilia nai'a prusesca

„Metis,“ carea aveá bandiera rusesca. Omenii de pre naia fure internati, ér' nai'a fu sequestrata. Ieri si asta-di s'au prinsu spioni prusesci in Parisi si Marsilia, imbracati in uniforma francesca. — In Haute-Marne au intratu 15.000 prusi; trupele (francesce) se concentreza in forturi. Bazaine in Metz este forte bine proviedutu cu proviantu. — Consululu ispaniolu, Olozaga, este chiamatu la Madridu, unde a si plecatu.

Florentia, 16 sept. Civita-Vecchia s'a predatu fara nici una versare de sange si trupele italiene au si ocupatu orasiulu. Generalulu Cadorna a tramisu unu parlamentaru in Roma la generalulu papalu Kanzler, provocandu-lu se predée cetatea, Kanzler respinse inse provocarea.

Parisu, 16 sept. 5000 soldati badensi, cu 20 tunuri, au ocupatu Colmarulu. Voluntarii francesi si garda nationala s'au retrasu in Mühlhausen dupa-ce, prin una lupta mica, luara nemtiloru mediele de traiu si provisiunea cailoru. Unu individuu scapatu d'in Metz spune, ca Bazaine are 75 mii fetiori si proviantu de ajunsu. Unu telegramu d'in Fontaineblau anuncia, ca mai multi ulani au sositu in Courcelles spre a recurá ovesu. Tieranii prinsera 12 fetiori.

Parisu, 17. sept. Joi s'a bombardatu fortaretia Toul de nouu. Asediati se apearara si demontara bateriele prusesci. Asta-di se va face unu atacu nouu. — Foi'a „Univers“ anuncia d'in Metz, ca prussii au atacatu, in 9. sept., fortulu Saint-Quentin, fure inse respinsi cu mari perderi. — Alegerea senatoriloru municipali s'a ficsatu pre diu'a de 25 sept., ér' alegerele la Constituanta pre 2 octomvre.

Viena, 18. sept. Asta-di, la media-di, deputatiunea cehiloru avú audientia la imperatulu. Maist. Sa o provocá in unu tonu forte aspru, ca se tramita deputati la sen. imper. Unii deputati spunu, ca deputatiunea n'a fiesu pre caldurosu primita. Cei mai multi d'entre deputati s'au reintorsu asta-di, cu trasura de ser'a, la Praga. (Bravu poporu! bravi omeni sunt cehii! Se servesea de esemplu si romaniloru totu de-un'a in conduita loru politica, Red.)

Parisu, 18. sept. Unu circularu alu lui Favre, d'in 17. sept., accentua insemnetatea conchiamarei Constitantei si resume politia guvernului asié: Candu amu luat a supra nostra acésta misiune plina de pericle, n'amu avutu decátu unia cugetare, de a ni salvá onorea si de

a redá natiunei poterea de guvernare ce i se cuvine si carea emana de la ea in sa-si; noi nu ceremu de la Prusia desinteresare; noi intelegemu si apretiuimu sentimintele produse prin perderile cele mari si prin escesulu naturale alu victoriei. Noi speramu, ca barbatii de statu nu voru intardá a pune capetu acestui resbelu sceleratu, in care s'au prepaditu mai bine de 200.000 fetiori. — Se dfee, ca guvernulu presinte n'are plenipotintia legale; noi recunoscemu acésta si de ace'a conchiamamu adunarea nationala, la a carei sentintia ne vomu supune. — Francia voiesce a conclurá in fratfete cu vecinii séi la progresu si civilizatiune; Francia voiesce a pune capetu resbelului, preferé inse nenorocirea, decátu se fia desonorata. Nu este dreptu, cum-ca tier'a a voit resbelulu; se pote, ca acésta calumnia se insiele pre cei d'in afara, la noi inse toti respingu acésta opiniune neconscientiosa si revoltatoria. Alegerile d'in 1861 aveau ca devisa pacea, carea fu proclamata si prin plebiscitulu d'in urma. Nimene nu pote afirmá, ca Francia, intrebatu liberu, ar' fi intreprinsu resbelu contra Prusiei. Noi suntemu in totu casulu respunsabili, fiindu-ca amu suferitu unu guvernulu, care ne-a adusu la perire, dar' recunoscemu bucurosu detorint'a, de a repará dupa potintia nefericirea causata de acelu guvernulu; daca inse Prussia va abusá de nefericirea nostra spre a ne oprime, i vomu resiste cu desperare, si atunci nu va mai remané nice una indoieala, ca Prussia voiesce nimicirea natiunei nostre. Daca lucrulu va stá astu-feliu, totu francesulu si va face detorint'a.

Londra, 18. sept. „Daily News“ asigura, ca in fabricele britanice se pregatescu de presinte pentru Francia 400.000 pusec si 30 milione patrule.

Bursa de Viena de la 19. septemvre, 1870.

Table with 4 columns: Item, Price, Location, Price. Includes entries like 5% metall, Imprum nat, Sorti d'in 1860, Act de banca, Act. inst. cred.

Proprietariu si editoriu ALEXANDRU ROMANU Redactoru respund. interim. IONU POBUTIU.

Singurul depository de inventiuni noue in Austria.

Admonitiune. Pasta Pompadour, care este adusa in comertu prin mine si carea, prin efectulu se aseelinte a adatu in timpul celu mai scurtu una aprobare generala, se falsifica de unu simpu incoace de mai multe firme, de ace'a incooscintiozu pre autoritatu P. T. publicu, ca adovura si originala pasta pentru facia numai in depositoryu subscrisului se pote afla curata. Acésta pasta servese spre a curati facia de orice pete, censi, pecingine, adeca spre conservare, infumetare si infumetare tipulu. I sticluta 1 fl. 50 cr.

Cerusele cu masina oferu unu mare avantaju, ele curtu pre omu de molesá a scutire si sunt asociate contra ruperi ver-vitulu. I bucata in lama 10 cr., in ora 15 cr., I bucata d'impreuna cu tocu de pesa si cutiu 90 cr., I impletu a capulu, de ajunsu trei lane, 10 cr., I bucata sumu de rasu pentru cerusa si tinta 5 cr.

Pencele adeveratu englese. I bucata cu doue taise 20, 30, 40 cr. cu trei taise 50, 60 cr., sorta cea mai fina cu trei taise 60, 70, 80 cr., fl. 1., cu 4 taise 80 cr., fl. 1. 1.20.

Unu documentu investitu despre depun'a incoasture a onor. maist. P. T. publicu d'in provincia ofera avizulu postal oficial d'in anulu 1869: 19.000 expeditii, faeme de sustinutulu. La acéstu numeru nu se urca nice unu a d'entre firmele de sticl.

Unu documentu investitu despre depun'a incoasture a onor. maist. P. T. publicu d'in provincia ofera avizulu postal oficial d'in anulu 1869: 19.000 expeditii, faeme de sustinutulu. La acéstu numeru nu se urca nice unu a d'entre firmele de sticl.

ADMONITIUNE: De ora-ce numiti articii se si falsifica, tragu atentione onor. P. T. publicu, ca nu m'a i in depositorylu subscrisului se pote afla curati. List'a pretiuriloru totoruru objectelor, ce se afla in depository, se dá gratis.

Totu odata facu atenti pre onor. locuitori d'in provincia asupra departementulu meu de comisiuni, este uniculu de felulu acestu-a, care esecuta iute si stinu ori-ce comisiuni, in ori-ce privintia, este deci de recomandat a numerose comandari.

A. FRIEDMANN in Viena, Praterstrasse Nr. 26.